

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Casparis Ziegleri De Episcopis eorumq[ue] juribus,
privilegiis, & vivendi ratione, Liber Commentarius**

Ziegler, Kaspar

Norimbergæ, 1686

Præfatio ad Lectorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61543)

P R Æ F A T I O
ad
L E C T O R E M.

Um Christianæ fidei fundamenta , & disciplinæ secundum eam instituendæ rationes , mecum excutio , totiusque doctrinæ coagmentationem , & Ecclesiæ inde subito atque præter omnium opinionem nascentis prima quasi incunabula perpendo , totus mihi animus in hâc unâ contemplatione defixus est , qui fieri potuerit , ut tanta ea mox caperet incrementa , quæ nisi in annalibus forent , hodiè fabulæ viderentur. Quis enim verò credere vellet , hominem ignominiosâ morte affectum , & servili supplicio extinctum eâ pietate hominum , etiam prudentissimorum & iudicio singulari præditorum , pectora imbuiere potuisse , ut divinâ eum veneratione colere , & propter eum dirissima & atrocissima supplicia subire haud vererentur ? Et constat tamen ex libris veterum memoriarum , ipsis illis temporibus , quæ ad ætatem rei gestæ proximè accedunt , per distitissimas mundi regiones , ipsum mox ut Dominum cultum , & divinis honoribus ubique affectum fuisse , tantumque illicò prodissè in omnibus terris Christianorum numerum , ut terrori essent gentibus , inter quas vivebant , & in ipsâ etiam Urbe æternâ , qualem se ineptè jaçtabat Roma , trepidaretur. *Hesterni sumus* , inquit Tertullianus , *& vestra omnia implevimus , urbes , insulas , castella , municipia , conciliabula , castra ipsa , tribus , decurias , palatium , Senatum , forum . Sola vobis relinquimus templa . Cui bello non idonei , non prompti fuissimus , etiam impares copiis , qui tam libenter trucidamur , si non apud istam disciplinam magis occidi liceret , quam occidere ? Potuimus & inermes nec rebelles , sed tantummodo discordes solius divortii invidia adversus vos dimicasse . Si enim tanta vis hominum in aliquem orbis remoti sinum abrupissemus à vobis , suffudisset utique dominationem vestram tot qualiumcung , amissio civium , imò etiam &*

PRÆFATIO

ipsa destitutione punisset. Proculdubio expavisset ad solitudinem vestram, ad silentium rerum, & stuporem quendam quasi mortuæ Urbis, quæfissetis, quibus in eâ imperassetis. Quod si porrò ipsa Christianorum religio paulo attentius consideretur, nihil quicquam in eâ invenitur aut honoris, aut commodi, quod attrahere ad se atque inflammare sui amore hominum animos posset, disciplina insuper tam severa, ac tristes, atque tetra inter eos recepta fuerat, ut fidem omnem superet, in tanta vitiorum dulcedine, quanta ple-rosque omnes gentilium animos occupaverat, repertos fuisse, qui Christiani ut fierent, acerrimo studio desiderarent. Non est meri hominis, inquit Chrysostomus orat. Christum esse DEUM, tantum Orbis brevi spacio peragere, terrâ mariq;, ad res tales tali modo vocare homines, malâ consuetudine occupatos, imò à tantâ malitiâ possessos; & tamen ab his malis liberare humanum valuit genus, non Romanos tantum, sed & Persas & omnes barbarorum gentes, &c. Et quæ verò inter Christianos expectari poterit felicitas, quos ipsum nomen odiosos reddebat, ut non tantum ab omnibus honoribus arcerentur, sed etiam domo, patriâ, fortunisq; omnibus exuti, exules; extorresq; esse juberentur. Atque hæc sola sufficere potuissent religioni insectandæ & maledicendæ. Ferenda verò erant multo adhuc plura & atrociora. Damnabantur Christiani ad metalla, iisque subiciebantur tormentis, quibus vehementiora & crudeliora excogitari poterant nulla, supplicia verò inferebantur adeò frequentia, ut testentur, qui earum rerum monumenta composuerunt, nullâ fame, nullâ pestilentia, nullo bello plus hominum uno tempore absumptum. Si quis Christianum se fateretur, parata erant vivicomburia, cruces, & infinita tormenta alia, atque genera mortis non pauciora. Alii quidem post ungulas ac fidiculas, post crudelissima verbera & varios ipso etiam dictu horrendos cruciatibus flammis absumpti: alii verò in mare demersi: alii carnicibus capita sua amputanda alacri animo præbuerunt: Nonnulli tormentis ipsis immortui: quidam fame consumpti: alii denique in crucem acti: pars eo modo, quo malefici vulgò suffigi solent: pars atrocius, capite deorsum verso clavibus confixi, & viri eousq; servati, quoad

quoad in ipsis patibulis fame interuissent, uti refert Eusebius lib. 8. cap. 8. Et quis vero isto rerum statu vel unicum saltem reperiri posse putasset, qui ipse sese in cruciatum dari & tormentis omnibus vehementissimis subjici cuperet? tantum abest, ut propter persecutiones istas Ecclesiam Christianam ullo aliquo vel gentili vel Judæo auctiorem fieri potuisset, ad fidem proclive sit. Et tamen civitas Christiana quotidie nova capiebat incrementa, accedentibus integris populis, & innumeris aliis salutis suæ æternæ consulentibus. Nempe, ut verissimè scribit Ludovicus Vives lib. de condit. Christian. sub Turcâ, nulla in terram decidebat cruoris martyris stilla, ex quâ non centum Christiani viderentur surgere. Adeo erat efficax sanctus ille cruor, qui exemplo principis & auctoris sui pro ipso eodem libenter fundebatur. Nec enim quicquam proficiebant Inquisitores, dum nihil magis multitudinem attonitam ad religionis hujus admirationem tum & amplexum invitabat, quàm Christianorum religiosa obstinatio. Etenim vixdum adversus primos lata erat sententia (sunt verba Eusebii ex lib. 8. c. 9.) cum alii aliunde ad tribunal judicis prosilierunt, Christianos sese confessi. Et pericula quidem cunctaque multififormium tormentorum genera parvi ducebant: supremi verò omnium numinis cultum liberâ voce absque ullo metu profitebantur, & cum gaudio atque hilaritate ridentes capitalem sententiam excipiebant, adeo ut in laudem Conditoris omnium DEI psalmos hymnosq; & gratiarum actiones ad extremum usque spiritum concinerent. Eaque constantia martyrum faciebat, ut ipsi interdum persecutores & inquisitores sacris sacrilegis renuntiarent, & verum veri DEI cultum amplecterentur, uti patet ex passione Sancti Savini Episcopi & martyris, per quem utrâque manu prius truncatum Venustianus Augustalis Tusciæ, cui à Maximiano Imperatore inquisitio in Christianos commissa fuerat, ab Idololatriâ revocatus, Christianæ Ecclesiæ nomen dedit, & sacro baptismo accepto Christianus deinceps dici voluit, quem & ipsum propterea Maximianus capitis supplicio affici jussit. Taceo alia infinita exempla, quibus hominum animi à Christianâ fide prorsus alieni & in ejus pernitiem omni opere atque ope annitentes,

toti

toti protinus immutati, ipsum illud supplicium, quod in alios paraverant, subire cupidissimè desiderarunt.

Hæc ratione in immensum excrevit numerus Christianorum, sed qui per totum terrarum Orbem inter varias nationes & gentes ita diffusus fuit, ut nunquam universi unam aliquam Reipublicam civilem constituerint. Qui Turcici imperii habitatores describunt, bonâ fide testantur, Muhammedanis ubique ferè permixtos agere Christianos, tanto ipsis, quibus serviunt, numero sæpè superiores, quanto viribus & armis inferiores. Nec dubium mihi est, si sub unum aliquod summum imperium colligi & congregari possent universi, qui nomen Christi profitentur, fore, ut maximam Orbis habitabilis partem sint occupaturi. Nunc verò, quàm exiguum est illud, quod tenent. Qui globi terreni dimittendi rationes inquirunt, persuasum nobis hoc cupiunt, ex triginta ejus partibus, tot enim ejus præsupponunt segmenta, quinque tantum ab Christianis teneri, sex à Muhammedanis, & novendecim ab Ethnicis idololâtris. Minima omnium est hæc portio, quæ Christianis cessit, ut vel hinc pateat asserti fides, quo Salvator noster testatum voluit, regnum suum non esse de hoc mundo. Videbatur ætate Constantini M. Imperatoris mundus veluti intrudi in Ecclesiam, dum per eum professio Christiana non tuta tantum, sed etiam honorata facta erat. Nec diu tamen stetit ista felicitas, postquam non tantum immanissimæ hæreses vel ex Pauli Samosatani supercilioso fastu, vel ex Arii dialecticâ, vel ex Aetii inscitâ ipsa solidissima Christianæ fidei fundamenta conquassarunt, sed etiam ipsi inter se Episcopi acerrimè de summis sedibus certare cœperunt. Ex liberalitate enim & munificentia tum Imperatorum, tum quorumvis aliorum, qui per fortunas suas cultum divinum promoveri posse persuasum habebant, & rem suam familiarem ingenti incremento auctam reddiderant Episcopi eminentiores, Romani præsertim, & facultates ad largiendum tantas jam comparaverant, ut etiam illos, qui amplissimo præditi erant magistratu, & summos in Rep. gerebant honores, superare posse crederentur. Notum est ex Hieronymi ad Pammachium *contra errores Johan-*

Johan-

Johannis Hierosolymitani apophthegma ex ore Prætextati, qui præfectus Urbi, postea designatus Consul fuerat, exceptum, folitum fuisse eum ludentem Papæ Damaso dicere: Facite me Romæ Urbis Episcopum, & ero protinus Christianus. Non ergo miretur quisquam, tantos propter istud sacerdotium excitatos deinceps fuisse tumultus, ut non acerrimæ tantum contentiones, sed cædes etiam haud rarè ederentur cruentissimæ. In perpetuam Christiani nominis ignominiam prostant adhuc ea, nec delebuntur unquam, quæ historiæ suæ inseruit Ammianus Marcellinus homo gentilis & rerum istarum scientissimus de certamine, quod mutuo inter se habuerunt Damasus & Ursicinus Episcopatus Romani competitores. Damasus, inquit lib. 27. cap. 3. & Ursicinus supra humanum modum ad rapiendam Episcopalem sedem ardentis, scissis studiis asperrimè conflictabantur, ad usq; mortis vulnèrumq; discrimina adjumentis utriusq; progressis: quæ nec corrigere sufficiens surventius (ex quæstore palatii) nec mollire, vi magnâ coactus secessit in suburbanum: & in certatione supera verat Damasus, parte, quæ ei fauebat, instante. Constatq; in basilicâ Sicinini, ubi ritus Christiani est conventiculum, uno die CXXXVII. reperta cadauera peremptorum: efferat amq; diu plebem ægrè delinitam. Neq; ego abnuo, ostentationem rerum considerans urbanarum, hujus rei cupidos ob impetrandum quod appetunt, omni contentione laterum jurgari debere: cum id adepti futuri sint ita securi, ut ditentur oblationibus matronarum, procedantq; vehiculis insidentes, circumspèctè vestiti, epulas curantes profusas, aded, ut eorum convivia regales superent mensas. Qui esse poterant beati re vera, si magnitudine Orbis despectâ, quam vitis opponunt, ad imitationem antistitum quorundam provincialium viderent: quos tenuitas edendi potandiq; parcissime, vilitas etiam indumentorum, & supercilia humi spectantia perpetuo numini verisq; ejus cultoribus ut pueros commendant, & verecundos &c. Agnoscit gentilis, dedecere Christianos tantam potestatem & splendorem, quantum ex curiâ suâ, Ecclesiæ vix tum pace datâ, ostentabat Episcopus Romanus. Ab eo tempore multo splendidior, sed & multo remissior facta fuit Romæ pietas, ita, ut qui hodiè vel ad Papatum, vel ad quemvis Episcopatum, adspirant, neque spiritum Ecclesiasticum secum ferant, neq; in illis cathedris re-

P R Æ F A T I O

periant; sed postquam adepti id, quod prensarunt, fuerint, illicò principum in morem se gerunt, præfidiario milite stipati incedunt, exercitum conscribunt, in aciem ducunt, vicinis terrorem incutiunt, subditis graves existunt, suamq; aulam tam magnificè instructam habent, ut cum Regibus paria facere queant. Sub idem tempus, vivente adhuc Damaso Episcopo Romano, etiam Constantinopolitanus Episcopus caput erigere, atque altiores spiritus exhalare cœpit, indignum ratus, inferiore loco se subsidere, postquam Urbs, cujus Ecclesiam regebat, domicilium Principis factum & privilegiis Quiritium auctum fuit. Cumq; difficile esset, Alexandrino & Antiocheno patriarchis Concilii Nicæni autoritate nitentibus, & sua jura tuentibus, statum quæstionem movere, Heracleensi etiam Episcopo, qui jus ordinandi Episcopum Constantinopolitanum habebat, reverentia deberetur, cautè sibi procedendum putavit Nestarius tùm temporis Episcopus CP. Commodum in ipsâ illâ Imperii sede coactum erat concilium, ut de Macedonii doctrinis judicarent. Et in hoc obtinuit Nestarius, ut post Romanum statim Constantinopolitanus in ordine sequeretur Episcopus, submoto in tertium & quartum locum Alexandrino & Antiocheno: non aliam quidem ob causam, nisi quod, ut Socrates, Sozomenus & Nicephorus Callistus testantur, Constantinopolis esset junior Roma, adeoq; in gratiam Imperatoris, cui grave videbatur, novam suam Romam non perinde ut veterem illam Ecclesiæ prærogativâ gaudere. Mansit tamen Heracleensi Episcopo jus ordinandi, idq; retinuit usq; ad tempora Nicephori Gregoræ. Neq; quid acquisivit amplius Episcopus CP. in isto, quod tunc illic loci habitum fuit, Concilio, nisi solum honorem & sessionis prærogativam: Potestas patriarchalis alia data illi tùm nulla fuit. Ab hoc tamen aditu januâq; patefactâ ad ulteriora pergere animum induxerunt Successores, ut fieri solet, si quando æmulatio & ambitio mentem expugnaverint. Erant in viciniâ Asianæ, Ponticæ & Thracicæ dioeceseon exarchi, qui & patriarchæ dicebantur, & patriarchalia ornamenta gestabant, quippe qui *αὐτοκέφαλοι* & nulli aliâs patriarchæ subjecti erant. Quia autem illi unam tantum ac singularem in totâ dioecesi provinciam jure metropolitico regebant & administrabant,

strabant, atque adeo inter metropolitans universæ dioeceseos principem locum obtinebant, unde & exarchi dicebantur, sed in illos nihil quicquam jurisdictionis habebant, & ne quidem ordinandi eos potestate pollebant, incredibile inde desiderium excitatum fuit in animis Constantinopolitanorum, invadendi istas dioeceses, sibiq; eas subjiciendi. Intemperantiùs igitur suâ illâ honoris prærogativâ in Synodo Constantinopolitanâ concessâ usi vindicarunt sibi variis artibus ordinationes istorum metropolitanorum, easq; continuarunt usque ad Concilium Chalcedonense, in quo jus plenum patriarchicum illis concessum, & quod consuetudine hætenus invaluerat, confirmatum fuit, & quidem eum in finem, uti scribunt in synodali epistolâ Patres illi, ut consuleretur tranquillitati Urbium metropolitanarum. Id verò cum valdè pungeret Pontificem Romanum, primum quasi posuit lapidem discidii deinceps magno cum Ecclesiæ malo secuti. Uti enim omnium ubiq; rerum principia parva sunt, suis progressibus & usu augentur: ita hæc quoq; quæ ab initio in solo honore consistebat, Constantinopolitani Episcopi prærogativa, nova quotidie capiebat incrementa, donec in eam potestatem exurgeret, quæ Pontifici Romano caput obvertere posset.

Dum verò hæc in Oriente agebantur, alia in Occidente inter Ecclesias Africanas contingebat facti species, quæ itidem ex præsumpta Pontificis Romani superioritate originem ducebat. Aparius presbyter ab Episcopo suo remotus Romam appellaverat, & benignè audiebatur, aded ut Zosimus Papa Episcopum ejus Urbanum aut excommunicari vellet, aut se Romæ sistere. Ibi tùm Episcopi omnium provinciarum Africæ cum eo ejusq; successoribus, Bonifacio & Coelestino, per quatuor aut quinque continuorum annorum spacium, modestè primum, mox verò, cum Romani desistere nollent, haud paulò acerbius disceptarunt, maximè postquam ex authenticis Concilii Nicæni exemplaribus manifestum factum esset, non haberi in illis canonem, ad quem provocaverant Pontifices Romani, Sardicensem pro Nicæno venditantes. *Prudentissimè, ajunt in epistolâ Synodicâ, justissimèq; providerunt, quæcung; negocia in suis locis, ubi orta sunt, finienda: nec unicuiq; provin-*

sic gratiam sancti Spiritus defuturam, quæ æquitas à Christi Sacerdotibus & prudenter videatur, & constantissimè teneatur: maximè, quia unicuiq; concessum est, si iudicio offensus fuerit cognitorum, ad Concilia suæ provincie, vel etiam universale provocare. Nisi forsan quisquam est, qui credat, unicuique posse DEUM nostrum examinis inspirare justitiam, & innumerabilibus congregatis in concilium Sacerdotibus denegare. - - - Executores etiam Clericos vestros quibusq; potentibus nolite mittere, nolite concedere, ne fumosum typhum seculi in Ecclesiam Christi, quæ lucem simplicitatis & humilitatis diem, DEUM videre cupientibus præfert, videamur inducere &c. Ceperat jam tùm Romanus Episcopus non contentus primatu ordinis, semper & ultrò ei concessio, primatum præterea potestatis sibi arrogare, & reliquos cùm patriarchas, tùm totius Orbis Episcopos non ut fratres & Collegas habere, sed ut subditos. Quod cùm neque Constantinopolitanus neq; cæteri in Oriente patriarchæ ferre possent, Romanum res suas sibi habere iusserunt, exortoq; schismate inter se fortius coaluerunt. Sed & Constantinopolitanus Episcopus deinceps nimia sui æstimatione elatior factus, quòd in ejus Urbe non, ut in reliquis, Imperatoris Legati, sed Imperator ipse resideret, idcirco sibi dominatum in cæteros arrogavit, atque uti Imperator dominus terrarum orbis, ita ipse quoq; Oecumenicus h. e. terrarum orbis patriarcha dici voluit. Quanquam autem Gregorius Magnus Romanus Episcopus id vehementer & acerbis verbis improbaret, ex tali fastu propinqua jam esse Anti-Christi tempora, haud temerè conjiciens; ipse tamen, dum in alio id insectanter & graviter vituperaret, summam simulando humilitatem, speciosas subinde rationes pro majestate sedis Romanæ tantâ cum animi contentione inferuit, ut Romanam tyrannidem si non inceperit ipse, saltem, ut Bonifacius III. eam auspicaretur, occasionem dederit. Post obitum enim Gregorii Bonifacius ille tertius æmulatione accensus, majore cum contentione Constantinopolitano Patriarchæ propter titulum istum insultavit, cumq; ut desisteret ille, impetrare non posset, ab Imperatore Phoca subitam Romanorum defectionem metuente, obtinuit, ut Romanus deinceps pro Oecumenico Episcopo, & sedes Apostolica pro capite omnium Ecclesiarum

fiarum haberetur. Processu temporis ergò illud usurpari coeptum, ut ambo Episcopi, Romanus scilicet & Constantinopolitanus Oecumenici, id est, universales appellarentur, hic quidem universalis patriarcha, ille universalis Papa. Post decretum enim ab Hildebrando sive Gregorio VII. editum, Papæ nomen soli Episcopo Romano in Occidentali Ecclesiâ proprium factum fuit, idque nec invidiam excitavit apud Constantinopolitanos, quod apud Græcos Papæ nomen etiam Lectoribus tribueretur, uti patet ex constitutione Isaaci Comneni, quæ extat in jure Græco-Rom. *lib. 1. pag. 121.* Possem de his & aliis etiam inter reliquos patriarchas sæpissimè excitatis contentionibus addere multo plura, si quidem in his immorari animus esset. Et hæc quidem, quæ dixi hæctenus, disciplinam tantùm concernunt & conversationem externam Episcoporum primarum sedium inter se, ut inde constet, eos, qui eadem in DEUM fide, eodem sensu, eodem studio, atque mente conjuncti, & veluti principalia membra corpus unum sub uno capite continere debuérunt, charitatem omnem, virtutem Christianorum propriam & à Magistro tantoperè commendatam, per ferocem & protervam superbiam exuisse. Quodsi porrò ad certamina, quæ à primis nascentis Ecclesiæ incunabulis Christianam fidem pessimè vexarunt, excurrendum esset, immensi ac penè infiniti operis negotium aggredi oporteret. Fuérunt primis illis seculis hæretici penè innumerabiles, audacissimi, procacissimi, impudentissimi, quos Christianæ fidei hostis in perniciem Ecclesiæ adhuc vagientis quotidie excitaverat. Pugnandum illicò erat adversus Simonem, Menandrum, Saturninum, Basilidem, Carpocratem, Corinthum, Ebionem, Valentinum, Secundum, Marcossium, Colarbasum, Heracleonem, Lucianum, Severum, & quid istos tam prolixè commemoramus? Epiphanius numerat octoginta, Augustinus plures adhuc distinctas hæreses, quæ unà creverint cum Evangelio. Gnosticorum proximo post Apostolos seculo, quæ quantaq; fuit colluvies, multitudo, spurcicies? Quæ Marcionitarum, quæ cataphrygum protervia? Quæ Hermogenis, Apellis, Praxeæ, Artemonis, & aliorum penè innumerabilium temeritas atq; amentia? Nihil in Ecclesiæ fide, nihil in di-

P R Æ F A T I O

disciplinâ ac moribus fuit, quod non illi infano fingendi ac novandi amore inverterent, mutarent, oppugnarent. Alium DEUM, alium Christum, planè aliam & creaturam & salutem fabricati sunt. Neq; Creatori suum numen, suamve monarchiam, neq; Christo suam vel carnem, vel mortem, vel crucem, neq; fidelibus suam resurrectionem integram aut intactam reliquerunt. Alius Patrem in filium transfudit, ut Praxeas & Sabellius: alius à Patre filium toto genere divisit, ut Ebion & Artemon: alius Deum sibi finxit ingenio suo maximè convenientem. Nec fuit sanè quisquam fidei articulus, qui non pravâ interpretatione corrumperetur, & ab hæreticis infestaretur. Doctrina Christi, quæ simplex priùs erat, & λογισμαχίαν nesciebat, cœpit à philosophiæ præfidiis pendere, tandem res deducta est ad sophisticas contentiones, quibus etiamnum immersa est fidei sinceritas & orthodoxa religio. Nec enim diffidiis hisce ullo unquam tempore caruit Ecclesia, ut ferè credere oporteat, facere illa plurimùm ad veritatem religionis Christianæ & salvificæ fidei tuendam, quandoquidem per schismaticorum & hæreticorum molimina, piorum concordia arctius jungitur, dumq; velut in phalangem rediguntur illorum impia dogmata, fideles ad scrutandum arcanas literas fortiùs compelluntur, ut eo magis confirmetur impugnata veritas. Et nostrâ verò hâc ætate tantum robur accepisse in regione disfidia, ut de conciliatione nulla omninò spes superfit, quis non patietur sibi dolori esse? Supra dixi, Christianæ religionis pomœria usq; aded contracta inarctum esse, ut vix sextam Orbis habitabilis constituat partem, quis non discrucietur animo, hoc ipsum quod superest, tot opinionum morbis, tot morum corruptelis esse vitiatum, tot sectis divisum atq; distractum, ut penè tot sint fides, quot homines? Episcoporum præcellentiam in schismatis remedium institutam esse, scribit Hieronymus *in epist. ad Evagrium*. At quis nescit ab Episcopis plurima excitata fuisse schismata, & propter contentiones eorum integras à se invicem abiisse Ecclesias? Pudet referre, quibus conviciis & quàm atrocibus injuriis se invicem exceperint, qui Apostolorum successores dici cupiunt, & à Christianâ charitate atq; pietate munus suum profitentur. Desinere tùm Christianos haberi, qui à regulâ disciplinæ excedunt,

dixit

dixit Tertullianus *apolog. c. 46.* Illi verò, dum pro Christi nomine se decertare gloriantur, meram intus gentilitatem spirant, inexplicabili contentione dissidioq; & perpetuis insuper gloriæ atq; ambitionis stimulis agitati, qui propterea non nisi cum honoris præfatione nominari volunt, indeq; sal terræ & lux mundi si appellentur, eam sibi laudem jure deberi opinantur, nec se Apostolis minores putant, quorum arbitrio scilicet sumus Christiani aut secus. Et hunc in modum ab ipsâ suâ nativitate in hunc usq; diem se habuit Ecclesia, firmaq; adeò stat sententia Apostoli: *Oportet hæreses inter vos esse, ut qui probati sunt, manifesti fiant inter vos.* Nec desit in successöribus, qui Apostolorum animos aliquando occupaverat, ambitionis ardor, ut adeò hodiè eadem planè & ni fallor majore cum pravitate atq; animorum exulceratione agatur comoedia, mutatis tantum personis, quam non nisi Salvator ipse inscrutabili suo consilio tandem aliquando in felices exitus & suorum salutem æternam convertet. Fac interim gentilem aliquem erroris sui convictum desiderio salutis suæ teneri, & ex hoc viam ad eandem inquirere, venire ad Christianos, videre ibi tot sectas, tot animorum distractiones, tot bellorum incendia, tot flagitia summo cum dedecore ac turpitudine patrata, audire autem, longè aliam vitæ regulam à magistro suo præscriptam, eisq; charitatem præcipuè commendatam esse, dubitabit sanè is ad primum statim congressum, utrum apud Christianos verus veri DEI cultus habeatur. Locuturum eum introducit Chrysostomus *homil. 33. in acta,* his verbis: *Vellem fieri Christianus, sed nescio, cui adhæream: multæ inter vos sunt pugne, seditiones, ac tumultus: Nescio quod dogma eligam, quod præferam: Singuli dicunt: ego verum dico, cui credam, nescio, quum ego Scripturarum sim ignarus: Illi utring; idem prætexunt.* Et hæc quidem labe omnem Ecclesiæ ætatem malè habuit, sed quæ novissimo hoc tempore multo gravior facta fuit, uti solent pleriq; affectus senio fieri molestiores. Dum enim in separatas prorsus, & sine omni conjunctionis spe disjunctas atq; divulsas partes scissus est Christianorum cœtus, ut dum alius quidem Papæ Romani, alius Papæ Constantinopolitani, alius Lutheri, Calvini se dicit esse alius, propemodum vix constet hodiè, quis Christi sit, cujus tamen esse volunt

volunt singuli. Atq; ut suas quisq; partes se&ctetur studiosius, easq; nemini non suscipiendas persvadeat, zelo omnes anteeunt, qui Romano Papæ fidem suam addixerunt, incredibili pertinaciâ contententes, non esse vel umbram spei de æternâ salute cuiquam reliquam, nisi se & obedientiæ & fidei Romani Pontificis subjecerit, & hanc communionem cum Romano Pontifice tam necessariam esse, ut qui ad eam non accesserit, planè extra Ecclesiam esse intelligatur. At verò fatetur Bellarminus *lib. 4. de Pontif. c. 14.* tempore Concilii Constantiensis tres fuisse Pontifices, Gregorium XIII, Benedictum XIII, & Johannem XXIII, quodq; non facilè judicari potuerit, quis eorum esset verus ac legitimus Pontifex, cum non deessent singulis doctissimi Patroni. Fatetur Gilbertus Genebrardus *lib. 4. chronogr. seculo 10.* per annos ferè centum & quinquaginta à Johanne VIII. ad Leonem IX. Pontifices circiter quinquaginta à virtute majorem profus defecisse, apotacticos, apostaticosve potiùs quàm Apostolicos. Et cum his verò quis communionem habere velit? quis lumen & succum fidei ab his expectabit? quis tales capita Ecclesiæ universalis fuisse sibi persvasum habebit? Nihilo magis eâdem fide & legibus religionis coguntur Ecclesiæ omnes uni Episcopo subjici, quàm eodem jure & institutis justitiæ, uni Principi omnium Rerumpublicarum summa permitti potest. Nec quicquam facit, quod antiquitatem crepant & successionem Episcoporum Romanorum perpetuam argumentum faciunt veræ Ecclesiæ. Ad illam enim respondebit Gentilis & qui inter idolatras natus est, interprete Symmacho *in relat. ad Valentinian. Theodos. & Arcad.* Si longa ætas auctoritatem religionibus faciat, servanda est tot seculis fides nostra, & sequendi sunt majores nostri, qui secuti sunt feliciter suos. Qui deinceps Romam introducit loquentem verbis, qualibus etiam hodiè haut præter rem utatur. *Romam, inquit, nunc putemus adistere, atq; his vobiscum agere sermonibus: Optimi Principes, patres patriæ, reveremini annos meos, in quos me pius ritus adduxit, ut utar ceremoniis avitis. Neque enim pœnitet. Vivam more meo, quia libera sum. Hic cultus in leges meas orbem redegit, hæc sacra Hannibalem à mœnibus, à Capitolio Senonas repulerunt &c.* Atq; uti hæc ipsa instantia satis ostendit, ab antiquitate frustra

AD LECTOREM.

frustra peti argumentum veritatis, ut adeò rectè statuatur Arnobius *contra gentes lib. 2. religionis auctoritatem non esse tempore metiendam*: ita, quod à successione Episcoporum petitur probationis fundamentum multo adhuc infirmius est, & tam protervæ assertioni prorsus impar. Nec enim successio ex serie Episcoporum sive præconum & ministrorum Evangelii æstimata tanti facienda est, quanti fieri debet successio ipsius Evangelicæ doctrinæ & fidei. Optimè Gregorius Nazianzenus *orat. in laudem Athanasii*, de successione in Ecclesiâ Alexandrinâ, quippe in quâ, ut & Constantinopolitanâ perinde ut in Romanâ, successio Episcoporum doceri potest: *Cæterum*, inquit, *totius populi suffragiis, non autem secundum prævum exemplum, quod postea inolevit, neq; per vim ac cædem, sed apostolico & spiritali modo ad Marci thronum evehitur, non minus in pietate, quam in primariâ sede vel dignitate successor. Ut enim, si hanc spectes, remotissimus ab eo futurus est: ita si illius rationem habeas, statim proximus invenietur. Quæ quidem propriè successio existimanda est. Nam qui eandem fidei doctrinam profitetur, ejusdem quoq; throni particeps est. Qui autem contrariam fidem amplectitur, adversarius quoq; in throno censeri debet. Atq; hæc quidem nomen, illa vero rem ipsam & veritatem habet successionis. Neq; enim qui per vim irrupit, successor habendus est, sed qui vim perpeffus est: nec qui contrariam sententiam tuetur, qui eâdem fide præditus est. Nisi quis fortasse ita successorem dicat, quemadmodum morbum sanitati, & tenebras luci & tempestatem tranquillitati, & dementiam prudentiæ succedere dicimus. Ut adeò fides salutifera & vera Christiano, tum religio æstimari debeat ab integritate fidei, sacramentorum & morum, non ab externâ successione Episcoporum, quippe quæ nullibi magis vel prava vel interrupta aut minus sibi constans invenitur, quam in Ecclesiâ Romanâ. Scribit Cardinalis Bellarminus *lib. 4. de not. Eccles. c. 8.* ad veræ Ecclesiæ characterem requiri, ut in eâ sint veri Episcopi: ubi autem non sint veri Episcopi & legitima successio, ibi non esse veram Ecclesiam, atque istam legitimam successionem ab Apostolis deductam esse debere. Stante hæc hypothese, velim ego benevoluntium Lectorem informari à Cardinali Baronio, quales in Ecclesiâ Romanâ seculo ineunte decimo fuerint Episcopi, & tùm, quid de*

X X X

jactatâ

P R Æ F A T I O

jactatâ toties successione sentiendum, quantumve argumento, quod ex eâ petitur, tribuendum sit, ipse facilè judicabit. Sic autem ille ad ann. *DCCCCXII*, n. 8. Quæ tunc facies sanctæ Ecclesiæ Romanæ? quàm fœdissima, cum Romæ dominarentur potentissima & quæ ac sordidissima meretrices? (intellectas vult Theodoram nobile scortum Adelberti Tusciæ marchionis pellicem, ejusq; filias, Maroziam & Theodoram juniorem,) quarum arbitrio mutarentur sedes, darentur Episcopi, & quod auditu horrendum & infandum est, intruderentur in sedem Petri earum amasii Pseudopontifices, qui non sint, nisi ad consignanda tantum tempora in catalogo Pontificum Romanorum scripti. Quis enim à scortis hujusmodi intrusos sine lege legitimos dicere posset Romanos fuisse pontifices? Nusquam cleri eligentis vel postea consentientis aliqua mentio, Canones omnes pressi silentio, decreta Pontificum suffocata, proscriptæ antiquæ traditiones, veteresq; in eligendo summo Pontifice consuetudines, sacriq; ritus & prisinus ritus prorsus extincti &c. Eam in rem Baronius *ibid.* sub num. 13. & 14. adducit verba Liuthprandi ex *lib. 2. cap. 13.* qui, cum retulisset, Maroziam istam meretricem, alteram ex Theodoræ filiabus, ex Papâ Sergio, Johannem, postea itidem Papam Romanum, nefario adulterio genuisse, & Johannem istum deinceps cum Theodorâ sorore Marozix, suâ materterâ, nefarios habuisse concubitûs, tandem addit: *Theodoræ autem Glycerii mens per-versa, ne amasii ducentorum miliariorum interpositione, quibus Ravenna sequestratur à Româ, rarissimo concubitu potiretur, Ravennatis hunc Sedis Archiepiscopatum coëgit deserere, Romanumq; prob nefas, summum Pontificium usurpare. Talia, inquit Baronius ad ann. DCCCCXXXI. pati coacta est Romana Ecclesia, ut sic deformiter à tanto monstro in vasa conculcarentur, - - ut sæpè contigerit, eam non habere legitimè creatos pontifices. Tale monstrum, pergit Baronius ad ann. DCCCCXXXIII, n. 5. sedem Apostolicam occuparet, cui non ætas, non natalitia, non legitima suffragaretur electio, & qui nihil nisi nomen Pontificis malis usurpatum artibus retineret.* Non puto, quenkam inter gentiles tam stupidum & ab omni ratione destitutum fore, qui ex istâ flagitiosorum & omni animi pravitate corruptissimorum Episcoporum successione, fontem veritatis inquiri posse, sibi persvaderi patiatur. Leonis apud Gratia-

Gratia-

Gratianum c. gratia l. q. l. sententia hæc est: *Simoniaci gratis non accipiunt. Igitur gratiam, quæ maximè in Ecclesiasticis ordinibus operatur, non accipiunt. Si autem non accipiunt, non habent; si autem non habent, nec gratis, nec non gratis cuiquam dare possunt. Quid ergò dant: profectò, quòd habent. Quid habent? Spiritum utiq; mendacii.* Si, quod statuit Baronius, illegitima est electio istorum, quos retulit, Episcoporum, interrupta sanè erit legitima ista ab Apostolis computanda successio, & corrupta atque vitiosa eorum ordinatio, nec ipsi quicquam accepérunt, quòd successoribus traderent. Et sic perit omne, quòd ex successione petitur, veræ fidei fundamentum. Quòd si porrò ire velit gentilis, & cuiusq; Episcopi statum familiarem atq; domesticum attento inspexerit oculo, vehementer animi pendebit, quid de doctrinâ Christianâ statuere ipse debeat, dum præsertim videt, hodiernum, quòd agunt antistites & sacrae civitatis proceres, vitæ genus, cum Christo civitatis ejus conditore & comitatu ipsius, nihil quicquam commune habere. Ille paupertatis assertor, & ærumnosorum signifer cohorte etiam pullatâ stipatus semper erat; Hi opibus circumfluentes & delitiis otioque torpidi, conspicui esse volunt in aulâ sericato & splendido & regio quandoque comitatu. Ille cum nihil possidere visus est, tum suos omnes asceclas & sectatores omnium fortunarum possessione dejecit; Hi unde illi dejecti sponte decesserant, cum eorum sint successores, velut interdicto recuperandæ bona illa cum omni causâ, & multo etiam ampliora reposcunt. Ille regnum suum, Rex ipse supremus dum esset, non esse de hoc mundo dixit, seq; aded & suos magistratui subjectos agnovit; hi non immunes tantum ab omnibus oneribus civilibus, atque exempti ab omni jurisdictione esse volunt; sed etiam fasces sibi civiles submitti, & magistratibus quibusvis, imò & Regibus superiores esse cupiunt. Post Christi abitum ex his terris, qui cum eo fuerant, comites & satellites, primi scil. fidei Christianæ professores, ipsi etiam sine omni imperio fuerunt, sed & fortunæ humilis, piscatores, textores, & si quid his simile, pauperes cæteroquin, & tum gloriæ, tum fortunarum omnium contemptores. Comparare verò cum his sicubi libet eorum successores, antistites Ecclesiarum, quales sunt hodiè, diversa apparebunt omnia. Mox

P R Æ F A T I O

ubi quis electus fuerit, electio autem non fit eo modo, quo con-
 venit olim in Ecclesiâ Apostolicâ & primitivâ, prima ferè cura est de
 equitatu, strepituq; aulico, & satrapîâ magnificâ. Inde succedit vi-
 tæ genus totum aulicum, consilium aulicum, supercilium aulicum,
 nihil Episcopale, nihil humile, nihil Apostolicum, nihil Ecclesia-
 sticum, præter amictum clericalem: familiaribus verò, qui de secu-
 lo sunt, plerumque datur vestitus barbaricus sæpè aded monstror-
 sus, ut terrori esse possit ipsis illis, quos comitantur. *Gloria Episco-
 pi est, pauperum opibus providere: ignominia sacerdotis est propriis stu-
 dere divitiis*, inquit Hieronymus apud Gratianum *c. gloria 12. q. 2.*
 Excutiendæ si fuerint rationes Antistitum nostrorum, si producantur
 tabulæ, quantula reddituum Ecclesiasticorum portio in paupe-
 res expensa invenietur? Recitentur sumptuum species, & impen-
 diorum nomina, maxima eorum pars facta erit in cupedias, in de-
 licias popinales, & in luxum abdominis, in equitium numerosum
 & elegans, in instrumentum lautum Episcopii, in supellectilem, in
 vasa argentea, in vestem stragulam & peripetasmata, in stipendium
 cohortis militaris, in aucupium & accipitrarios, in venaticum mi-
 nisterium instrumentumq; in ferculorum structores, in scurras, in
 ludios, in acroamata, in thymelicos, in eos quos à cavillis habent &
 à voluptatibus, & in alia deliciarum mille nomina. Non arbitror
 quenquam inter Apostolos tale vitæ genus Ecclesiastico ministerio
 conveniens statuere potuisse, quippe quibus propositum fuit, hu-
 militatem, mansuetudinem, charitatem, omniumq; virtutum com-
 pendium, & mundani hujus apparatus contemptum docere, non
 verbis tantùm, sed & suo exemplo. Nec in veteri Ecclesia Episcopis
 tale quid in usu fuit, quorum vitam & mores cum attenderet Alber-
 tus Cranzius *metropol. lib. 2. c. 27.* discrimen eorum à suis coævis
 optimè animadvertit. *Sed finis sit, inquit, comparationum inter pon-
 tifices veteres & nostros. Illi regna conquieserunt æterna per summa pie-
 tatis merita: nostri si sui in pace & tranquillitate, & rerum abundantia
 transigant tempora, felices se prædicant: & vocantur, dum vivunt, san-
 cti patres, bene etiam, si hoc nomen retinent in morte.* Justa est querela,
 quam eâ de diversitate, & illâ præsertim, quæ in Romana curia se
 exferit, penetrantibus verbis movet Jurisconsultus çelebris Jo-
 han-

hannes Petrus de Ferrariis in pract. tit. 30. gloss. 7. Attende, tu juvenis, inquit, quod in his temporalibus excrevit hominum cupiditas, ut nitantur totis viribus ascendere ad jurisdictiones, honores, damnationes, & si possibile foret, ad cœlorum mansiones. -- -- In tantum enim excrevit hic appetitus, quod nedum Laici, sed etiam summi sacerdotes & clerici sunt tali morbo ac vitio penitus infecti. Vides enim, quod ipse Papa, qui deberet tanquam verus vicarius vestigia sequi Jesu Christi, possidere & manu armatâ nititur detinere jurisdictionem in terris, civitatibus & villis, & locis, quæ sunt naturaliter & a mundi creatione & Christi ordinatione, Imperii Romani, juxta illud: quod est DEI, reddatur DEO, & quod est Cesaris, Cesari. Imò ipse Papa in ipsum Imperatorem nititur superioritatem habere, quod ridiculum est dicere, atq; abominabile audire. Nam naturaliter à Principio mundi omnes clerici, nedum Laici erant sub potestate & jurisdictione Imperii, sed ipsorum Imperatorum dulcedine & benignitate fuerunt clerici dimissi sub potestate Papæ, & beneficium hoc, tanquam ingrati, sciunt malè cognoscere. Benè ergo & sanctè faceret ipse Papa, si totam temporalem jurisdictionem in manibus Imperatoris remitteret, nec aliter unquam Respublica & maxime Italia quiescet. Et ex hoc status uni versus Clericorum magis redderetur DEO ac populo de votis, & ipse Papa cum Cardinalibus viveret quietius ac devotius, ac DEO & populo magis acceptus ac gratus. Hæc ita Papiensis exeunte anno MCCCC XIII, ut ipse ait. Quæ quidem verba expungi voluerunt Censores in indice expurgatorio, non aliam tamen ob causam, nisi quod ea, quæ vera sunt, ferre nequeat Curia Romana. Pergit idem tit. 51. gloss. 5. Sed adverte, quod licet inter Laicos talis communio pariat discordiam, attamen inter Clericos & religiosos parit concordiam: quia concorditer vadunt ad unam mensam, concorditer incedunt & habitant, & per eandem domum & ecclesiam concorditer tractant & student rapere & ad se trahere laicorum substantiam, & suam ipsorum clericorum augere & nullo modo diminuere. Et propter hoc fecerunt pro se legem, quod non possint vendere nec alienare, nec dividere eorum bona. Sicq; in brevi necesse est, quo domnia bona laicorum subjiciantur dominio Clericorum, nisi honus Imperator provideat, qui donationem Constantini vocat, & legem faciat, ut omnium Clericorum status ad statum mendicantium fratrum penitus reduca-

P R Æ F A T I O

ducatur, & Papa cum Cardinalibus similiter ad vitam Christi & Apostolorum ejus deveniat. In cujus terrâ est generalis vicarius, unde servare debet gesta ejus, quia omnis Christi actio & Apostolorum ejus debet esse exemplum & regula vivendi ipsi Papæ & Cardinalibus ejus; alioquin non videretur ejus esse perfectus vicarius, qui deviare velit in statu & vitâ à moribus & exemplis ejus &c. Istiusmodi differentias, & à veteri disciplinâ multum recedens discrimen notarunt alii viri cordati, maxime doluérunt semper, ex istâ Episcoporum eminentiâ concidisse Imperii robur, & Principum potentiam, hodieq; magis metuendam esse in ipsis Regni visceribus Ecclesiæ Rectoris indignationem, quàm externas qualiumcunq; hostium vires. Quod si urgeantur Ecclesiasticæ Monarchiæ fabricatores, ut sui hujus ab Apostolorum regimine discessus rationes reddant, nihil audies aliud, nisi illud, veterum regendæ Ecclesiæ formam conducibilem non esse, & errare eos, qui cupiant res ad eum statum reductas, quo fuérunt temporibus Apostolorum, aut in Ecclesiâ primitivâ, eosq; tempora distinguere nescios, quid istis & quid illis conveniat, non animadvertere: ecclesias olim fuisse parvas, Ethnicis circumseptas, & quia hosti vicinas, hoc inter se magis unitas, at nunc & amplas & sine adversario, qui in viâ officii contineat, illisq; regendis præfici oportere Rectores seculari regimini aptos, præsertim cum per divinam providentiam & benignitatem Ecclesiæ opes in tantum excreverint, ut nihil ineptius hodiè dici queat, quàm DEUM Ecclesiæ divitias, & non unâ earum usum donasse. *Pensanda sunt tempora*, inquit Petrus Abbas Cellensis *epist. 10.* & *diversi statûs temporum, secundum quos mutantur merita causarum.* Nam in primitivâ Ecclesiâ sola patientia locum habuit, ut auferenti tunicam dimitteret & pallium. Alius enim erat & alibi, id est, extra Ecclesiam, qui persequeretur, alius & alibi, id est, intra Ecclesiam, qui patiebatur &c. Utrum autem sufficere hæ rationes queant Gentili veram Ecclesiam quærenti, valdè ambigo, præsertim si ad normam & regulam à fundatore præscriptam eas examinaverit, nec vanâ gloriæ cupidine occupatus ipse fuerit, quâ Prætextatum Præfatum Urbi ad Christianam fidem commoveri se velle ex Hieronymi relatione dixi supra. Et sanè ipsi quoq; inter se Christiani, qui divina sapiunt,
dum

AD LECTOREM.

dum accuratius Regnum istud in terris Ecclesiasticum considerant, mirari satis nequeunt, inversum planè statum hodiè & vitæ rationem ab Evangelicis doctrinis & Apostolicis institutis prorsus alienam, omnibus inter se conspirantibus mundi partibus inductam fuisse. Habet suum Christus regnum & multo quidem excellentius, quam ut seculari & mundano regimine pollui & contaminari debeat, suum habet splendorem, suas opes, suas voluptates ac delicias, & istas singulas omnibus humanis regnis atque imperiis superiores. Et qui verò dux erit ad regnum cœlorum, uti suam Ecclesiam vocat fundator, qui totus est in regno mundi? Habeant profana profani, in Episcopo quod infimum est, totius Imperii superat fastigium. Quo plus addiderit quis de mundi bonis, hoc minus de suis impertiet Christus: Quo ab illis erit purgator, hoc effusius hisce locupletabitur. Pugnancia enim verò sunt terrena & cœlestia: infima & summa: Ethnica & Christiana: profana & sacra: & hæc tamen inter se magnâ confusione miscentur. Videas hinc mitram cum galeâ, sacram pallam cum mavortiâ loricâ, benedictiones cum bombardis, clementissimum, si diis placet, pastorem cum armatis latronibus, sacerdotiû cum bello combinari: per machinas oppida subruere eum, qui claves habet regni cœlorum, auctore belli esse, qui pacis omine salutat populum, puppim & proram rerum suarum constituere in pecunia, qui opes esse contemnendas docere populum debet, propter oppiduli alicujus conditionem aut interceptum vestigal Orbem bellorum tempestatibus commovere, qui ex ore Christi & Apostolorum profiteri debet, non esse resistendum malo, sed malorum improbitatem bonitate superandam, injuriam beneficio pensandam, inimicum benefactis obruendum. Ad quid verò tandem utrumq; istud fastigium, in quo divaricatis pedibus consistere se posse putant Ecclesiarum Rectores? Omnium difficillimum est bonum præstare Principem. At longè pulchrius, sed idem longè difficilium est bonum agere sacerdotem. An non necesse est fieri, ut dum utrumq; munus in se recipiunt, neutri satisfaciant? Vix fieri potest, ut quemadmodum Hercules duobus monstris, ita unus duabus difficillimis rebus administrandis par sit. Imò verò monstrum ipse dicetur & erit revera tum, quando
idem

P R Æ F A T I O

idem & abbas & satrapa, episcopus idem & bellator existit. Claudius Espencæus Theologus Parisiensis, cum secum vitam & mores plerorumque sui ævi Episcoporum pertractasset, atq; in eorum numero plurimos eosq; potentissimos principes, aut certè in aulis principum educatos observasset, quos quidem ad Episcopalia munera parum idoneos, & suo potius, cui adsveti erant, vitæ generi insistentes perspexerat, tale subjungit iudicium, *lib. 2. digress. cap. 6.* Sed simus sanè Domini temporales simul & spirituales, Abbates atq; Barones, Episcopi, Archiepiscopi, Comites, Duces, Principes, Reges deniq; (siquidem Dominus voluerit) principum beneficio & largitate. Nihil enim vetat alicujus civitatis aut provincie Dominum creari, si idoneus reperiatur, Episcopum: nihil item cogit talem facultates suas aut patrimonium relinquere, quasi retinens Episcopatu fungi nequeat. Commendant Volaterranus lib. 4. Jo. vius &c. Otthonem & Johannem Mediolani Archiepiscopos eosdem atq; Principes: commendo & ego, modo ne armorum quam sacrorum studiosiores continenter Italiam bello vexaverint, subactis bello aliis atq; aliis locis in elogio sepulcri contentis. - - Sed sint hæc per me licet omnia Ecclesiastici, & si ve ex hereditate, si ve Principem liberalitate merum imperium habeant, omnemq; jurisdictionem si ve ipsi, si ve eorū nomine alii exercent & cum prædiis enim si ve propriis si ve donatitiis transfertur. Itaq; retineri potest, se optandum ea ne gubernatio à spirituali eos procuratore avertat: duplicem gerant personam, se ne neglectâ propriâ functione, profana multo minus, vel potius omnium minime cruenta & bellica tractent, nisi forte necessitate plusquam urgente &c. Sed nolo ego nunc excurrere in spacium istud satis amplum ulterius, cum ubiq; prostent querelæ de moribus Episcoporum hodiernorum à pristina Apostolicæ Ecclesiæ simplicitate degenerantibus, & ex nimio luxu fatiscentibus. Nec enim spes est, fore aliquando, ut aliam vitæ rationem ineant, & abolere seculi corruptelas novâ Apostolicæ imitationis gloria intendant, qui in otiosa & plena atq; conferta voluptatibus vitâ, tum & nimia opū affluentia consistunt, seq; si aliter agant, ludibrio omnibus esse persuasum habent. Bonos quosque calidissimis votis jam tum Leonis X. ævo emendationem non sedis tantum Romanæ, sed quorumvis aliorum Episcoporum atuum expetiisse clarissimâ veritatis luce coacti sunt ipsi adver-

farii

sarii nostri confiteri. Adriano VI. Pontifici Maximo, cum mun-
 cium suum ad comitia Imperialia ablegandum instrueret, inter alia
 hæc exciderunt verba: *Dices, nos ingenuè fateri, quod DEUS hanc*
persecutionem Ecclesiæ suæ inferri permittit, propter hominum peccata,
sacerdotum maxime ac praelatorum, à quorum peccatis populi peccata de-
riuari Scripturæ clamant. -- -- Scimus in hac sanctâ sede aliquot jam
annis multa abominanda fuisse, abusus in spiritualibus, excessus in man-
datis, omnia deniq; in peruersum mutata, nec mirum, si aegritudo à capite
in membra, à summis Pontificibus in alios descenderit. Omnes nos decli-
namus, unusquisq; in vias suas, nec fuit jam diu, qui bonum faceret. &c.
 Et sanè de emendatione tali in ipsis etiam conciliis, Constantiensi
 præsertim, Basileensi & aliis, ringentibus quantumvis Pontificibus,
 actum sæpè multumq; fuit, sed irritò planè conatu, & nullo succes-
 su, cum ipsi illi, qui medicamina vulnèri & remedia adhibere de-
 bebant, à se ipsis incipere, suisq; in visceribus vomicas aperire ob-
 stinatissimè recusarent. Venit etiam Imperatoribus quibusdam
 nostris, Friderico primo pariter & secundo, ut & Ottoni IV. in men-
 tem tale Episcopos corrigendi desiderium; sed territi illi fremitu
 Pontificum Cleriq; universi, ne tentare quidem istud negocium ausi
 fuèrunt. Aded verum est, quod dixit Manuel Imperator *cap. 44.*
ad filium: Qui ab officio deflexit, rebusq; mentem valdè corrumpentibus
femetipsum addixit, eum consentaneum est in illâ cœcitate cogitationum,
quocunq; tandem pergat iterq; dirigat, à rectâ viâ deflectere.

Quæ omnia dum ego mecum sæpè discutio, operæ precium
 me facturum putavi, si paulo accuratiùs in veterum disciplinam ex-
 currerem, & quæ antiquitus fuerit Ecclesiæ facies, quæve Episco-
 porum conditio, quæ partes, quæ facultates, quod vitæ genus,
 quæ quantave in Republ. axiomata, specialiòri disquisitioni sub-
 jicerem. Animum addidit HERMANNUS CONRINGIUS,
 Vir æternâ laude dignus, & unicum seculi nostri ornamentum, qui
 cum ei de diaconis & diaconissis librum à me conscriptum misis-
 sem, ut de Episcopis etiam eorumq; sacerrimo Monarchâ tracta-
 tum aggrederer, jam ante tale quid intendenti stimulos addidit, &
 non invitum ad eam rem impulit atq; pertraxit. Movebat insu-
 per, quod ex nostris nemo, quod sciam, adhuc argumentum istud

)))))

occu-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

occupasset, sed pleriq; omnes primoribus tantum labiis degustare, & extremis, ut dicitur, digitis attingere soleant; quæ autem ex adversâ parte prostant volumina satis spissa, aliud plerumq; scribendi genus sequantur, nectam ea, quæ ex primis Ecclesiæ Doctoribus discere oportet, quàm quæ sequioribus temporibus ad sacram monarchiam stabiliendam recepta sunt, prolixè & multo cum apparatu exponant. Ego verò in hâc tractatione ita me gessi, ut quæ à piâ antiquitate in salutarem Ecclesiæ usum & vel ab Apostolis vel ab Apostolicis viris & Ecclesiæ Doctoribus introducta & recepta fuerunt, tum quæ corruptelæ subinde illa everterunt, inq; eorum locum successerunt, adductis eam in rem veterum testimoniis simplici stylo explicarem. Abstini interim ab omni verborum acerbitate, quibus sibi contradicentes excipere & proscindere sæpiusculè solent, qui Ecclesiæ causas agunt, non ignorans per convitia & maledicta obnubilari magis & turbari Lectorum animos, quandoq; & deterreri à lectione eos prorsus, quàm ut aliquid boni inde sperari queat. Magis movet simplex oratio efficacibus argumentis gravida, & testimoniorum ponderi subnixâ, quàm verba maledicè contumelioseq; in dissentientes projecta. Hoc unicum ego in votis habeo, ut divinæ gloriæ & Ecclesiæ saluti tribuatur, si quid à me in hoc argumento præstitum fuerit. Ut enim aliqua inde ad me redundet fama, nulla ratio apparet, cur sperare debeam, quam nec affectavi quidem aut desideravi unquam, non instructus præsertim sufficienti librorum apparatu. Si quid autem à me commissum hîc fuerit, quod censuram & animadversionem mereatur, in meliorem id interpretaberis partem, Lector benevole, & æquo judicio humanitati condonabis, quippe quam ab erroribus immunem esse, ipse si homo fueris, nunquam asseverabis. B. V.

CASPAR ZIEGLERUS.

Ad